

Verksamhetsomr. 2 ledning/kansli
Philip Berg
010-579 20 71

YTTRANDE

Datum
2013-02-04

Dnr
830-28236-12/113

Kammarkollegiet
att: Jens Blomquist
j.blomquist@kammarkollegiet.se

Domstolsverket
att: Anna Hannell
anna.hannell@dom.se

Yttrande med anledning av skrivelse gällande frågor om verkställighet av krav på avgifter för kopior av allmänna handlingar

1. Sammanfattning

En förvaltningsmyndighets krav på betalning i ett allmänt mål måste stödja sig på en exekutionstitel, i form av ett beslut (förvaltningsbeslut) enligt 3 kap. 1 § p.6 utsökningsbalken (1981:774) (UB), för att verkställighet ska kunna ske.

Allmänna mål som rör obetalda avgifter för kopior av allmänna handlingar får, enligt 30 a § avgiftsförordningen (1992:191), vid indrivning verkställas enligt utsökningsbalkens bestämmelser. Detta innebär fakturan inte ensam kan fungera som en exekutionstitel utan måste stödja sig på ett skriftligt beslut från den berörda förvaltningsmyndigheten.

Av lagkommentarerna till 3 kap. 20 § UB framgår det att om ett beslut av en förvaltningsmyndighet ska verkställas som ett allmänt mål, såsom beträffande skatter och allmänna avgifter, får beslutet verkställas innan det har vunnit laga kraft om det är särskilt föreskrivet. Verkställigheten sker i sådana fall alltid enligt vad som gäller om lagakraftäggande dom, vare sig beslutet har vunnit laga kraft eller inte (3 kap. 23 § tredje st. första meningen UB).

I detta fall föreskrivs det i 30 a § avgiftsförordningen att ett överklagande inte inverkar på skyldigheten att betala avgiften. Detta innebär att beslutet inte behöver ha vunnit laga kraft innan det överlämnas för indrivning.

YTTRANDE

Verksamhetsomr. 2 ledning/kansli
Philip Berg
010-579 20 71

Dnr
830-28236-12/113

2. Bakgrund och syfte

I allmänna mål finns som regel inte exekutionstitlar på samma sätt som i enskilda mål. Grunden för verkställighet är exempelvis beskattnings- eller avgiftsbeslutet som får verkställas direkt. Reglerna finns huvudsakligen i skattebetalningslagen, men även i andra lagar som innehåller föreskrifter om att fordran ska drivas in som ett allmänt mål.¹

Kammarkollegiet, som hanterar en stor mängd både allmänna och enskilda mål från uppdragsgivare, har bett Kronofogdemyndigheten (KFM) om ett yttrande angående vad som avses med en exekutionstitel samt om denna måste ha vunnit laga kraft i samband med verkställighet av obetalda avgifter för allmänna handlingar.

3. Förutsättningar för indrivning i allmänt mål

KFM kräver som regel för verkställighet av fordringar från andra myndigheter, som vid indrivning hanteras som allmänt mål, ett förvaltningsbeslut där betalningsskyldigheten framgår. Enligt 3 kap. 1 § p.6 UB fungerar förvaltningsbeslutet som en exekutionstitel som enligt särskild föreskrift får verkställas.

Huvudregeln är därför att en myndighets krav på betalning i ett allmänt mål måste stödja sig på ett förvaltningsbeslut.

4. Indrivning av statliga fordringar

Enligt indrivningsförordningen (1993:1229) ska indrivning av statliga fordringar begäras genom ansökan hos KFM. Det framgår vidare att innan myndigheten väljer att lämna över fordran för indrivning hos KFM ska gäldenären ha fått en betalningsuppmaning, under förutsättning att det kan ske utan väsentlig olägenhet och inga särskilda skäl talar emot ett sådant förfarande. Detta kan ske genom att ett kravbrev skickas ut med uppmaning att betala.

Betalar inte gäldenären fordran, trots betalningsuppmaningen, kan myndigheten lämna över denna till KFM för indrivning. Till ansökan om indrivning ska en exekutionstitel, eller någon annan handling, bifogas som ligger till grund för

¹ s. 45, avsnitt 2, förutsättningar för verkställighet, *Handbok Utmätning*, utgåva 6, 2011

YTTRANDE

Verksamhetsomr. 2 ledning/kansli
Philip Berg
010-579 20 71

Dnr
830-28236-12/113

indrivningen.² När det som i ovanstående fall handlar om en statlig fordran, och ett allmänt mål, ska exekutionstiteln vara ett förvaltningsbeslut.

4.1 Särskilt om avgifter för kopior av allmänna handlingar

Vad gäller krav om obetalda avgifter för kopior av allmänna handlingar ska den berörda myndigheten, som en första åtgärd innan indrivning begärs, skicka ut en betalningsuppsmaning till gäldenären.³ Indrivning ska därefter begäras senast två månader efter det att fordran skulle ha betalats.⁴ I avgiftsförordningen föreskrivs det att indrivning ska begäras för en avgift som inte har betalats in i rätt tid.

Indrivning behöver dock inte begäras för en fordran som understiger 100 kronor om indrivning inte är påkallat från allmän synpunkt.⁵

Av 23 § avgiftsförordningen framgår att den som anser att den avgift som en myndighet har tagit ut av honom eller henne enligt förordningen är oriktig, inom 30 dagar efter den dag då avgiften betalades, hos myndigheten kan begära ett särskilt skriftligt beslut om avgiften. Av Ekonomistyrningsverkets allmänna råd till paragrafen framgår att för att inte en myndighet som lämnar ut kopior ska behöva fatta ett särskilt skriftligt beslut om avgiften i varje enskilt fall bör ett sådant beslut fattas endast när det begärs.⁶ Enligt 24 § avgiftsförordningen behövs det nämligen ett särskilt beslut för att kunna överklaga avgiften hos Skatteverket.

Om indrivning däremot ska ske måste myndigheten fatta ett förvaltningsbeslut där det framgår att svaranden ska förpliktas att betala kravet. Förvaltningsbeslutet är en förutsättning för indrivning då ansökan av obetalda avgifter för kopior av allmänna handlingar ska verkställas enligt utsökningsbalkens bestämmelser.⁷ Verkställighet får, som beskrivits ovan under avsnitt två, ske på grund av en exekutionstitel. I detta fall får verkställigheten ske på grund av en förvaltningsmyndighets beslut som enligt särskild föreskrift får verkställas, i detta fall avgiftsförordningen.

Mot bakgrund av Ekonomistyrningsverkets allmänna råd finns det inga bestämmelser som tvingar en myndighet att fatta ett särskilt skriftligt beslut i varje enskilt fall vid utlämnande av en kopia av en allmän handling. Detta innebär dock

² 6 § tredje stycket indrivningsförordningen (1993:1229)

³ se 3 § indrivningsförordningen

⁴ se 4 § indrivningsförordningen

⁵ se 30 a § andra stycket avgiftsförordningen (1992:191)

⁶ se s. 79, Ekonomistyrningsverkets ekonomiadministrativa bestämmelser för statlig verksamhet, EA 2012.

⁷ se 30 a § tredje stycket avgiftsförordningen

YTTRANDE

Verksamhetsomr. 2 ledning/kansli
Philip Berg
010-579 20 71

Dnr
830-28236-12/113

inte att det inte krävs ett skriftligt beslut när ärenden överlämnas för indrivning hos KFM.

Bestämmelser om indrivning, för bland annat obetalda avgifter, finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. och i indrivningsförordningen.⁸

4.2 Fråga om förvaltningsbeslutet måste ha vunnit laga kraft

Av 3 kap. 23 § första stycket UB framgår det bland annat att bestämmelserna i 3 kap. 20 § första stycket inte gäller i allmänna mål (dvs. i mål enligt bland annat avgiftsförordningen). Vidare framgår det av 3 kap. 23 § andra stycket UB att en exekutionstitel i allmänt mål får verkställas innan den har vunnit laga kraft, om det är särskilt föreskrivet. Av lagkommentarerna till 3 kap. 20 § framgår det att om ett beslut av en förvaltningsmyndighet ska verkställas som ett allmänt mål, såsom beträffande skatter och allmänna avgifter, får beslutet verkställas innan det har vunnit laga kraft om det är särskilt föreskrivet. Verkställigheten sker i sådana fall alltid enligt vad som gäller om lagakraftäggande dom, vare sig beslutet har vunnit laga kraft eller inte (23 § tredje st. första meningen UB).⁹

I detta fall föreskrivs det i 30 a § avgiftsförordningen att ett överklagande inte inverkar på skyldigheten att betala avgiften. Detta innebär att förvaltningsbeslutet inte behöver ha vunnit laga kraft innan det överlämnas för indrivning hos KFM.

Yttrande i detta ärende har fattats av undertecknade verksamhetschefer. I den slutliga handläggningen har även deltagit kanslicheferna Karin Berglöf Hedar och Christina Forsberg samt verksjuristen Philip Berg, föredragande.

Maria Mindhammar
Verksamhetschef

Sven Kihlgren
Verksamhetschef

Philip Berg
Verksjurist

⁸ se 30 a § tredje stycket avgiftsförordningen

⁹ se s. 97, Utsökningsbalken – En kommentar, fjärde upplagan, Norstedts Juridik.